

MUSICA ANTIGA

La soprano barcelonina Montserrat Figueras va morir ahir als 69 anys. La recuperació del patrimoni musical que va dur a terme amb el seu marit, Jordi Savall, li va valer la Creu de Sant Jordi i un Grammy.

MARTA SALICRÚ

BARCELONA. Montserrat Figueras, soprano especialitzada en la interpretació del repertori vocal medieval, renaixentista i barroc, va morir dimecres a la matinada als 69 anys. Fundadora amb el seu marit –el gambista Jordi Savall– dels conjunts de música antiga Hespèrion XXI, La Capella Reial de Catalunya i Le Concert des Nations, a més del segell Alia Vox, Figueras ha estat una figura essencial, al costat de Savall, en la recuperació del patrimoni musical català, hispànic i hebreu.

La seva tasca en la difusió de la música li va valer nombroses distincions, entre elles la Creu de Sant Jordi de la Generalitat, que va rebre aquest any, i un premi Grammy pel llibre disc *Dinastia Borja. Església i poder al Renaixement* (2010), després de ser nominada amb Savall en tres ocasions anteriors més. El 2003 el ministeri de Cultura francès la va nomenar Oficial de l'Ordre Francesa d'Arts i Lletres, i recentment la va nomenar Comandant. El 2008 la Unesco va nomenar Figueras i Savall Artistes per la Pau. La parella ha mostrat els contactes entre les diferents cultures a través de la música en diversos enregistraments.

Segons el poeta Manuel Forcano, col·laborador de Savall a la Fundació Centre Internacional de Música Antiga (Fundació CIMA), a la soprano li van diagnosticar un càncer fa un any, però va preferir no fer-ho públic més enllà del seu cercle més íntim. "Ha seguit cantant, actuant, donant classes i viatjant fins que no ha pogut més", explicava. El comiat a Figueras se celebrarà divendres a les 11 h al claustre del monestir de Pedralbes, un espai molt especial per a ella, una dona molt espiritual, "on cantava sempre que podia".

Una intèrpret transcendent

Figueras va néixer el 1942 en una família de melòmans. A finals dels 60 va començar a estudiar tècniques de cant antigues i va iniciar la col·laboració, professional i vital, amb Jordi Savall. Junts van desenvolupar

Mor la soprano Montserrat Figueras

Figura clau en la recuperació del patrimoni musical al costat del seu marit, Jordi Savall



UNA COL·LABORACIÓ MOLT FÈRTIL. La soprano barcelonina, al costat del gambista d'Igualada, ha contribuït a donar a conèixer el patrimoni musical català, hispànic i hebreu arreu del món. DAVID IGNASZESKI

un estil interpretatiu que compaginava la fidelitat a les fonts històriques amb la capacitat expressiva.

"Era una veu excepcional, que amb una tècnica molt acurada va donar vida a un repertori extensíssim –la recordava Forcano–. Donava molta importància al text del que cantava, s'esforçava molt per transmetre el missatge de les peces musicals. I d'aquí que tingués tanta màgia sobre l'escenari. No només aportava la veu al seu art, sinó també una aura de transcendència. Era molt espiritual, i conferia màgia als concerts. Era un misteri quan cantava. Tenia un punt místic. Es deia d'ella, que en escena vestia aquelles gases tan elegants i llargues, que flotava més que caminar".

A l'ombra de Savall

El també poeta Carles Duarte, president de la Fundació Lluís Carulla i molt pròxim a Figueras i Savall, reconeixia que de vegades la figura del gambista ha deixat la soprano "en una ombra inadequada". "El Jordi, conscient com era d'aquest tracte, que sovint no era prou just amb la Montserrat, en tot moment dedicava energia i esforços per assegurar-se que ella tingués el reconeixement que mereixia –afirmava Duarte–. Perquè era més conscient que ningú del paper que ella exercia en aquest tàndem". Duarte va destacar les interpretacions que va fer Figueras del *Cant de la Sibilla*, reconegut com Patrimoni Immaterial de la Humanitat per la Unesco. Alia Vox, el segell fundat per Savall i Figueras, ha reunit aquest any en un àlbum les versions llatina, provençal i catalana del cant litúrgic, interpretades per la soprano i La Capella Reial de Catalunya.

Tot i la malaltia, Figueras va seguir treballant fins a l'agost. "Era una treballadora incansable –explicava Manuel Forcano–. Amb Savall no paraven mai, tenien molts projectes". I tot i deixar un llegat de més de seixanta CD enregistrats, Figueras marxa amb feina pendent. "Ara mateix treballaven en un CD sobre el cicle de la vida a partir del patrimoni sefardita i mediterrani de cançons sobre les diferents etapes de la vida de l'home. I és un projecte que ha quedat escapat. Hi ha peces que ja estan enregistrades, així que possiblement tindrem la sort de sentir-les en discos posteriors".

Cronologia

Una vida entregada a la música antiga

- **L'origen: Ars Musicae**
La soprano barcelonina va començar la seva trajectòria a l'ensemble de música antiga barceloní, quan el dirigia Enric Gispert. Allà coincidiria amb el seu futur marit.
- **El tàndem amb Jordi Savall**
Figueras va iniciar la col·laboració amb el gambista d'Igualada el 1966. Treballarien junts en tots els projectes que els convertirien en figures internacionals en l'àmbit de la música antiga interpretada amb criteris històrics.
- **Formacions de referència**
Entre el 1974 i el 1989 Figueras va participar en la formació dels cons-

junts de música antiga Hespèrion XXI, La Capella Reial de Catalunya i Le Concert des Nations, que dirigeix Savall. El 1998 funden el segell Alia Vox.

- **El Grammy, per fi**
Després de nominar Savall i Figueras pels treballs *Diaspora sefardí* (1999), *Alfons Vel Magnànim* (2001) i *Jerusalem* (2008), els premis de la indústria discogràfica nord-americana els van reconèixer per *La dinastia Borja. Església i poder al Renaixement* (2010).

- **La Creu de Sant Jordi**
El 2011 rep el principal reconeixement que atorga la Generalitat.

EL BITLLET

Una cariatide humana

No m'és fàcil escriure sobre la desaparició de la soprano Montserrat Figueras. No m'agrada parlar de la mort d'algú com ella. Prefereixo, com el periodista italià Tiziano Terzani al llibre *El fin es mi principio*, concebre la mort com una cosa a evitar, i prefereixo l'expressió hindú *abandonament del cos*. En escriure d'una personalitat tan marcada i profundament espiritual, mística si voleu, m'adono de com la Montserrat va aconseguir l'únic desig pel qual val la pena lluitar en aquest somni de somiats que diem vida: ser un mateix. Aquest ser un mateix va agafar en ella una forma humana de cariatide, que per sempre més esdevindria el suport absolut i incondicional d'un tità de la música com Jordi Savall. Montse, et seguirem escoltant i parlarem. Però no amb paraules, sinó amb un silenci idèntic al que ha sorgit amb la notícia del teu traspàs.

ORIOI PÉREZ I TREVIÑO
DIRECTOR GENERAL DE L'AUDITORI

